

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 380/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

496/2010. (XII. 1.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. július 28-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. december 1-jén tartott zárt ülésén született döntése állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2010. július 21-én foganatosított rendőri intézkedés (magánlakásból történő előállítás) miatt 2010. július 28-án elektronikus úton terjesztette elő panaszát a Testülethez, amelyet 2010. augusztus 10. napján megerősített és kiegészített.

I.

A panaszbeadvány és annak kiegészítése szerint 2010. július 21-én 6 óra 15 perc körül több, golyóálló mellénybe öltözött rendőr jelent meg a panaszos albérletként használt lakásán. A rendőrök az intézkedés megkezdése előtt nevükkel, azonosító jelvényükkel, szolgálati igazolványukkal nem igazolták magukat; egyikük annyit közölt, hogy „Rendőrség!” és keresett személyként a panaszos nevét említették. Amikor a panaszos közölte velük, hogy ő az, akkor „kirántották a lakás ajtaján” és „felkenték” a folyosó falára, kezeit pedig hátra

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

csavarták. A „falhoz szorítást” megelőzően a testi kényszer alkalmazására figyelmeztetés nem történt.

Erőteljes hangon többször megkérdezték tőle, hogy ki tartózkodik még a lakásban. A panaszos közölte, hogy a belső szobában alszik 14 éves neveltánya, mire az egyik rendőr bement és felébresztette a gyermeket, majd pedig kikísérte a konyhába. Neveltányának végig kellett néznie, ahogy a panaszost a folyosón továbbra is két rendőr tartja a falhoz szorítva.

A lakásba érve a panaszossal közölték, hogy nyomozást folytatnak fegyveres rablás bűncselekményének elkövetése miatt. Bejelentés alapján jutottak el a panaszoshoz, mint lehetséges elkövetőhöz, ezért bizonyítékok felkutatása érdekében házkutatást tartanak, utána pedig beviszik Budapestre, ahol ujjnyomatvétellel tisztázni fogják, hogy a panaszosnak van-e köze a bűncselekményhez vagy sem. A rendőrök a házkutatásról szóló határozatot nem mutatták be a panaszosnak. Elé tettek viszont néhány biztonsági kamera által rögzített felvételtől készült fényképet, amelyek „egy kapucnis, napszemüveges, sovány testalkatú férfi” volt látható. A rendőrök közölték, hogy a panaszost ábrázolja a fénykép.

A panaszos elmondta a rendőröknek, hogy ő is rendőrként szolgált korábban, továbbá nincs köze az említett bűncselekményhez, a fényképen nem ő látható, de ez „nem hatotta meg őket különösebben”.

A házkutatás ideje alatt többször próbálta a panaszost felhívni élettársa, de a rendőrök nem engedték neki felvenni a telefont, még annyira sem, hogy megnyugtathassa őt. A többszöri sikertelen próbálkozást követően a panaszos élettársa idegeskedni kezdett, ezért a lányát (a panaszos neveltányát) is többször hívta telefonon, de őt sem engedték beszélni. Később a rendőrök közölték a lánnyal, hogy a panaszossal történő távozásukat követően már fogadhatja édesanyja hívását; a panaszosnak pedig azt mondták, hogy a gyerek majd elmondja élettársának, mi történt és akkor majd nem fog a nő idegeskedni. A rendőrök ugyanakkor elfelejtették közölni a gyerekekkel, hogy hova állítják elő a panaszost.

A panaszos beszállítását követően neveltánya egyedül maradt a lakásban, róla semmilyen formában nem gondoskodtak a rendőrök. Amikor a panaszos élettársa telefonon elérte a gyereket, és megtudta, hogy mi történt és azt, hogy a gyerek egyedül maradt a lakásban, elkérte magát munkahelyéről és hazament. Mivel nem tudta, hogy a panaszost hova szállították, ezért először a V.-i Rendőrkapitányságra telefonált, ahol közölték vele, hogy a panaszos nincs ott. Ezt követően az élettárs a D.-i Rendőrkapitányságon a panaszos volt kollégáit hívta fel, ahol szintén közölték vele, hogy nincs ott a panaszos, és mivel az a korábbi munkahelye volt, valószínűleg Budapestre vitték. A panaszos a neveltányával kapcsolatban megjegyezte, hogy 14 éves, aki máskor is töltött már néhány órát egyedül, de a „rendőri ébresztő” és a panaszossal szembeni intézkedés idegileg megviselte.

A rendőri intézkedés során – a rendőrök elmondása szerint házkutatás keretében – átkutatták a panaszos tulajdonát képező, műszaki engedély nélküli, műszaki hiba miatt a lakótelep közterületi parkolójában álló személygépkocsit is. A gépkocsi átvizsgálását három rendőr foganatosította, közben a negyedik rendőr végig a panaszost „fogta”. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés megalázó módját, azt, hogy ismerősei, lakótársai szeme láttára jártak el a rendőrök.

Az átvizsgálást követően, kb. 7 óra 45 perc körül a rendőrök elindultak a panaszossal a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) épületébe. A BRFK Rablási Osztály II. Rablási Alosztály egyik irodájában előbb ujjnyomatot vettek a panaszostól a bűncselekmény helyszínén talált ujjlenyomattal történő összehasonlítás érdekében, azt követően pedig tanúként hallgatták ki, és közben DNS mintát vettek tőle. A panaszbeadvány szerint a panaszos kihallgatásának végére elkészült a szakértői vélemény: a szakértő telefonon jelezte, hogy a panaszos ujjlenyomata nem egyezik meg a bűncselekmény elkövetőjének ujjlenyomatával. A panaszosról ezt követően néhány fényképfelvételt is készítettek a „rabosító” mérce előtt, az említett biztonsági kamera által készített felvételt imitálva.

A panaszos előállítására – az annak időtartamáról szóló igazolás szerint – 6 óra 25 perctől 13 óra 34 percig tartott, amelynek ideje alatt élelmezést nem kért, de erre a lehetőségre nem is figyelmeztették. Az előállítás ideje alatt is többször próbálta a panaszost az élettársa felhívni, ezért kérte a rendőröket, hogy ha neki nem engedik meg a telefonálást, akkor legalább vegye fel közülük valaki a telefont és tájékoztassák élettársát arról, hogy hol van, és hogy minden rendben van. A rendőrök – azzal az indokkal, hogy „most már nemsokára végünk” – nem voltak hajlandók a panaszos kérését teljesíteni.

A panaszos csak az előállítás időtartamáról szóló igazolást kapta meg, egyéb írásos tájékoztatót nem kapott. A házkutatás elrendeléséről szóló határozatot is akkor írták alá vele, mert azt a helyszínen elmulasztották a rendőrök. A házkutatásról szóló jegyzőkönyvet a panaszos szintén nem kapta meg, azzal az indokkal, hogy „a későbbiekben, ha szüksége lesz rá, akkor jelezze és majd kapni fog”. A házkutatás során lefoglalt cipőjét és napszemüvegét nem kapta vissza, mondván, hogy azokra további vizsgálatokhoz még szükség van.

A panasz lehetőségéről az intézkedő rendőrök nem tájékoztatták a panaszost, a Testülethez fordulás lehetőségéről az előállítás időtartamáról szóló igazolásból szerzett tudomást.

A panaszos beadványában előadta, hogy 1993 augusztusában szerelt fel hivatásos rendőrnek, és 16 éven keresztül dolgozott a D.-i Rendőrkapitányságon balesethelyszínelő, vizsgáló beosztásban. Munkáját szerette végezni. Lakókörnyezetében – egy lakótelepen – sokan ismerik, tudják, hogy rendőrként szolgált, ezért kérdésekkel, tanácsokért korábban bizalommal fordultak hozzá. Az esemény óta lakókörnyezetében összesúgnak a háta mögött, és a korábbi fesztelen beszélgetéseket kerülik az ismerősei.

Álláspontja szerint nem lett volna szükség a sérelmezett rendőri intézkedésekre: miután ugyanis a BRFK Rablási Osztály beosztottjai megtudták, hogy a panaszos is rendőr volt, utána nézhetek volna tisztességesen. Úgy gondolja, hogy mivel kiemelt bűncselekmény elkövetéséről volt szó, nem okozott volna nehézséget személyi anyagának kikérése a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Személyzeti Osztályáról. Személyi anyagában szerepel ugyanis, hogy 2009 tavaszán egy közlekedési baleset okozója feljelentette a panaszost és kolléganőjét, hogy a baleset helyszínén nem fújattak vele alkoholszondát, a felvett jegyzőkönyvben ezzel szemben az szerepelt, hogy alkoholszondát alkalmaztak. A feljelentés miatt eljárást indítottak a panaszossal és kolléganőjével szemben (hivatalos eljárásban elkövetett közokirat-hamisítás miatt), amit utóbb megszüntettek. Abban az eljárásban ujjnyomatot is vettek mindkettőjüktől. A panaszos erre alapozva azt feltételezi, hogy az azonosítás-kizárás érdekében az akkor vett ujjnyomat is tökéletesen megfelelő lett volna, mivel az nem változik.

A panaszos úgy érzi, hogy jó hírét sértő módon jártak el a rendőrök, akik – miután kiderült, hogy nem a panaszos az általuk keresett rabló – utóbb arra sem voltak hajlandók, hogy bocsánatot kérjenek. A panaszos szeretné elérni a rendőrség írásbeli bocsánat kérését a számára megalázó intézkedés miatt.

A panaszos a fentiek alapján kérte a Testülettől a panasz érdemi vizsgálatát.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésekről, valamint megküldeni kérte az azokkal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének jelentése szerint a panaszos lakásában a Rablási Osztály II. Rablási Alosztály hat munkatársa (négy r. százados, egy r. főhadnagy és egy r. zászlós) intézkedett, a Rendőrkapitányság épületében pedig az egy r. százados és egy r. őrnagy végezte a nyomozási cselekményeket.

2) A BRFK Hivatala vezetőjének tájékoztató levele szerint a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztálya nyomozást folytat ismeretlen tettes ellen, hét rendbeli pénztintézet sérelmére elkövetett fegyveres rablás elkövetése miatt. Az ismeretlen elkövető személyazonosságának megállapítására, az elkövetőről készült biztonsági kamerafelvételek képeivel és az elkövető személyleírásával a rendőrség sajtóközleményt adott ki. Az elkövető kézrekerítése érdekében Budapest Rendőrfőkapitánya 500 000 forint nyomravezetői díjat tűzött ki.

A kibocsátott sajtóközlemények alapján a lehetséges elkövetőre vonatkozóan a Rablási Osztályra folyamatosan érkeztek bejelentések, amelyeket a nyomozók ellenőriztek, de az azokban szereplő személyeket mint lehetséges elkövetőket kizárták.

2010. július 15-én telefonos bejelentés érkezett az ügygel kapcsolatban. A magát megnevezni nem kívánó bejelentő arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy a rendőrségi felhívás alapján szerinte a keresett férfi a panaszos, akivel kapcsolatban elmondta, hogy 40 év körüli, v.-i lakos. A bejelentő azt is elmondta, nem tudja, hogy a bűncselekményeket a panaszos követte-e el, csak azért telefonált, mert a képen látható férfi nagyon hasonlít a panaszosra.

A bejelentés alapján a rendőrség leellenőrizte a rendelkezésre álló nyilvántartásokat, és megállapították a panaszos adatait. A panaszosról a nyilvántartásban szereplő legfrissebb fénykép alapján a bejelentés elsődleges ellenőrzése során megállapították, hogy a panaszos arckaraktere (arcformája, arcának barázdái), jellegzetes orra, hajszíne, hajtípusa és hajviselete nagymértékben hasonlít az ismeretlen elkövetőére. A további ellenőrzés során pedig az internetes portálokon a panaszosról talált még frissebb, napszemüveges fotók a megállapítást megerősítették.

A panaszos elsődleges ellenőrzése alapján a bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúját egyértelműen megállapítani, vagy kizárni nem lehetett, de a fentebb említettek miatt az elkövetés gyanúja vele szemben fennállt, ezért szükséges volt az elszámoltatása, a

megállapított lakcímén házkutatás foganatosítása – ruházat, fegyver, tárgyi bizonyítási eszközök felkutatása –, a nyomozás során a helyszíneken rögzített bűnjelekkel (ujjnyom-töredék, lábbelinyom-töredék, DNS) történő összehasonlító vizsgálatok elvégzése.

A panaszossal szembeni intézkedéssel kapcsolatban a BRFK hivatalvezetője azt a tájékoztatást adta, hogy az azt foganatosító egység 2010. július 21-én 6 óra 15 perc körül érkezett meg a tízemeletes lakóépülethez, amelyben a panaszos lakik. Az épület külső ellenőrzése során a rendőrök megállapították, hogy a panaszos tulajdonát képező Opel Astra típusú személygépkocsi a külső parkolóban áll. Ezt követően a rendőrök „leplezett módon” bejutottak a lakóépületbe, majd egymást biztosítva, szolgálati fegyverüket tűzkész állapotba helyezve, elhelyezkedtek a panaszos lakásának bejárati ajtajánál.

A fentihez hasonló (fegyveres elkövetővel, lehetséges elkövetővel szembeni) rendőri intézkedések során alapvető biztonsági szabály, hogy az intézkedést az azt foganatosító rendőrök irányítsák, kontrollálják – az intézkedés alá vont saját biztonsága (öngyilkosság), a lakásban tartózkodó más személy élete, testi épsége (túszhelyzet), a lakóház többi lakójának élete, testi épsége és a vagyonbiztonság (öngyilkosság gázrobbantással), valamint az intézkedésben résztvevő rendőrök élete, testi épsége védelme érdekében (váratlan támadás, fegyverhasználat, szűrő-vágó eszköz használata). Erre tekintettel az intézkedés kontrollált körülmények között, helyen történik.

Jelen ügyben az intézkedés biztonságos végrehajtása, elsődlegesen a lakás előtti folyosó, majd a lakás átvizsgálását jelentette. A panaszos többszöri felszólításra sem tett eleget annak a felszólításnak, hogy a lakásból lépjen ki. Ezt követően az egyik nyomozó a panaszost karjánál megfogva kivezette a lakásból és ruházatátvizsgálást hajtott végre a lakás előtti folyosón – annak végrehajtási szabályai szerint a folyosó falánál –, miközben az intézkedést egy másik rendőr biztosította.

Az intézkedés megkezdése előtt, illetve alatt más lakó nem tartózkodott, mozgott a folyosón, és a szomszédos lakásokban lakók sem jöttek ki a folyosóra. A ruházatátvizsgálás során az egyik nyomozó a „Ki van még a lakásban?” kérdést intézte a panaszoshoz, aki közölte, hogy neveltánya tartózkodik bent. A rendőrök átvizsgálták a lakást, és megállapították, hogy a panaszos nevelt lánya tartózkodik még benn. Miután a rendőrök megállapították, hogy a lakásban nincs veszélyhelyzet, támadás nem várható, a panaszost bekísérték a lakásba. Az intézkedés megkezdésekor a panaszos neveltánya a szobájában tartózkodott felöltözve, akit a lakás átvizsgálása során átkísértek a lakás konyhájába, miközben a panaszost a lakás nappali szobájába kísérték. A gyermek az intézkedésről akkor szerzett tudomást, miután az intézkedők a lakás átvizsgálása során őt szobájából – ahonnan nem is lehet a folyosóra kilátni – a konyhába kísérték.

Ezt követően a Rablási Osztály munkatársai közölték a panaszossal, hogy rablás-sorozat ügyben folyik a nyomozás, és rá vonatkozóan bejelentés érkezett, mint lehetséges elkövetőre, majd a panaszos elé tárták az elkövetőről készült felvételek képeit. A panaszos megtekintette a képeket, majd közölte, hogy nem látható azokon, azonban zavartan viselkedett. A panaszos élőben is nagymértékben hasonlított az elkövetőre, azonban az azonosságot egyértelműen sem megállapítani, sem kizárni nem lehetett.

A házkutatással kapcsolatban a tájékoztató levél rögzíti, hogy a rendőrök közölték a házkutatási határozatot, a panaszos annak egy példányát átvette, ellene panasszal nem élt. A panaszos közölte, hogy hatósági tanú jelenlétét nem kéri, sőt kifejezetten kérte, hogy ne legyen jelen külsős személy, amit az intézkedők tiszteletben tartottak.

Általános érvényű szabályként a házkutatás eredményét előre nem lehet tudni, továbbá azt sem, hogy az intézkedés alá vont rendelkezik-e büntárral, rejtekhellyel, így a rendőri intézkedés alatt az intézkedés alá vont mobiltelefon használata nem engedélyezett, mivel egy esetleges büntárs értesítésével veszélyeztetheti az eljárás célját, illetve az intézkedésben résztvevők biztonságát is. Ez a panaszos esetében is így történt, akinek ez ellen ellenvetése nem volt, illetve a neveltlányának sem. A lakásban lévő mobiltelefonokat az érintettek jól látható helyen (szobai asztalon, konyhaasztalon) helyezték el. A mobiltelefonok, SIM kártyák, előfizetés iratok egyébként a házkutatás céltárgyai minden esetben, a cellaadatok összehasonlító vizsgálata miatt – azok adatait a házkutatási jegyzőkönyvben felírták.

A lakásban végrehajtott házkutatás során lefoglalták az elkövető által viselt cipőhöz hasonló lábbeliket, valamint a korábban technikusként dolgozó panaszos által rögzített és lakásában tartott ujjnyom-töredékeket, illetőleg felírták a lakásban talált mobilkészülékek IMEI számait és a SIM kártyák IMSI számait. A házkutatást továbbá – a határozatnak megfelelően – kiterjesztették a panaszos személygépkocsijára is, azonban a keresett ruházatok, egyéb tárgyak (fegyver, napszemüveg) nem kerültek elő.

A panaszost megalapozott gyanú nem terhelte, de vele szemben az elkövetés gyanúja fennállt, illetve személyi szabadságot korlátozó intézkedés alatt állt, azonban tekintettel arra, hogy „az intézkedés során együttműködő volt, illetve rendőr volt”, vele szemben bilincs alkalmazását nem találták indokoltnak. A házkutatás során a panaszost mozgatták a lakás és a ház előtt parkoló gépkocsija között, mivel mindkét helyen jelenlétében történt a kutatás „a vonatkozó biztonsági szabályoknak és a kutatás elvégezhetőségének megfelelő létszámmal”. A házkutatás lezárásakor a panaszos az arról készült jegyzőkönyvet aláírta, egy példányát átvette, a házkutatás módja ellen panasszal nem élt.

A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszos élettársának lánya a házkutatás során „nem érezte magát kellemetlenül, nyugodtan viselkedett, együttműködő volt, az eljárás okáról” a panaszos kérésére csak az őt érintő, szükséges mértékben tájékoztatták. A házkutatás foganatosítását követően a panaszos kérte, hogy átöltözhessen, illetve cigarettákat sodort magának, valamint magához vette iratait, pénzét, mobiltelefonját. A lakásban foganatosított eljárási cselekményt követően, a panaszos beszállítása előtt – a panaszos kérésének eleget téve – neveltlányát nem szállították be a BRFK Rendőrségi Igazgatási Központba (RIK). A panaszos tájékoztatása szerint ugyanis a lány „már elég nagy ahhoz, hogy egyedül tartózkodjon a lakásban, ez egyébként gyakori náluk”. A panaszos élettársa a környéken dolgozik, a neveltlánynak van mobiltelefonja, így a panaszos „célszerűnek tartotta, ha neveltlánya a lakásban marad”, ezzel maga a lány is egyetértett. Az intézkedő rendőrök mondták a panaszosnak, hogy erről, valamint a továbbiakról telefonon értesítse élettársát – ami akkor már engedélyezett volt számára, mivel a telefont nem foglalták le –, amire a panaszos azt nyilatkozta, hogy azt majd neveltlánya megteszi mobiltelefonjáról, ő nem kívánja erről tájékoztatni élettársát. A panaszos közlését a rendőrök tudomásul vették.

A panaszost a további eljárási cselekmények foganatosítása (kizárása érdekében ujj- és tenyérynymat, DNS mintavétel) érdekében – amelyekről a házkutatás végrehajtását követően

tájékoztatták a panaszost – beszállították a BRFK RIK épületébe, a Bűnügyi Főosztály Rablási Osztályára. (A személyes szabadságot korlátozó intézkedést 2010. július 21-én 6 óra 25 perctől 10 óra 34 percig foganatosították.)

A panaszos rendőrségre beérkezését követően – már előző nap előkészítettnek megfelelően – BRFK Bűnügyi Technikai Osztály technikusa a panaszos beleegyezésével ujj- és tenyérynymatot vett véletlen kizárás céljából. A nyomatokat és a panaszostól lefoglalt lábbeliket összehasonlító vizsgálatok elvégzésére azonnal a BSZK Daktiloszkópiái, illetve Nyomszakértői Osztályára szállították. A panaszos jogállása az eljárásban továbbra sem változott, mivel abban csak szakértői vizsgálat eredményének ismeretében lehetett állást foglalni.

Időközben felmerült annak a lehetősége is, hogy az eljárás során antropológus szakértőt vonnak be – és a későbbiekben a panaszos elváltoztathatja külsejét (haj, szakáll, stb.) – ezért szükségessé vált a panaszosról az aznapi külsejét rögzítve fényképfelvételek készítése. A panaszostól a házkutatás során lefoglalt napszemüveg nagymértékben hasonlít az elkövető által használt egyik napszemüveghez (az elkövető többféle napszemüveget használt az elkövetések során), ezért a rendőrség álláspontja szerint lefoglalás megszüntetése nem indokolt addig, amíg teljességgel megállapítást nem nyer a panaszos kizárása.

A tájékoztatás szerint a bűncselekmények helyszínén (bankfiókokban) rögzített ujjnyom és lábbelinyom-töredékek csak feltehetően származhatnak az elkövetőtől, így azok negatív szakértői eredménye nem jelent egyértelmű kizárást.

A fentiek alapján a rendőrség úgy foglalt állást, hogy a panaszossal szemben a bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúját megállapítani nem lehetett, azonban az elkövetés gyanúja egyértelműen továbbra sem volt kizárható.

A panaszbeadvánnyal kapcsolatban a BRFK hivatalvezetője úgy nyilatkozott, hogy az abban előadottak az intézkedésről, nyomozati cselekményekről készült iratokkal ellentmondóak. A panaszos „az eljárás során a szükséges jogi felvilágosítást megkapta”, a házkutatási határozat, a házkutatás módja, és az előállítással szemben panasszal nem élt, élelmezést nem kért. Értesíteni sem hozzátartozót, sem jogi képviselőt nem kívánt. A panaszos az eljárási cselekmények foganatosítását követően „megköszönte a vele szemben tanúsított korrekt eljárást”, sérülés- és panaszmentesen távozott.

Az eljárási cselekmények foganatosítását követően a panaszos részére az igazolást kiadták. A panasz szerinti „házkutatási parancsot” valóban írták alá, mivel ilyen nem létezik. A panaszos részére a házkutatási határozatot, annak megkezdése előtt kihirdették, amit aláírásával igazolt, továbbá a házkutatási határozat és jegyzőkönyv egy példányát átvette. A BRFK Hivatalának vezetője tájékoztató levelében úgy fogalmazott, hogy „tekintettel arra, hogy egyrészt a határozat ad jogalapot a magánlakásban intézkedésre, másrészt az abban foglaltakról az érintett a további nyomozati cselekmények kapcsán amúgy is tudomást szerez a nyomozó hatóság közlése alapján, így értelmezhetetlen, mi a panaszban erre vonatkozóan előadottak értelme”.

A panaszos részére a rendőrök felajánlották, hogy v.-i lakására hazaszállítják, azonban ő azt kérte, hogy a Budapest, XIII. kerület Szegedi út Rákos-rendező vasúti megállóhoz szállítsák, amely kérésnek a rendőrök eleget tettek.

A BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levelében továbbá az szerepel, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök az intézkedés során „jogszerűen, szakszerűen, arányosan jártak el, a biztonsági szabályok (első számú szempont) mellett, amivel a [panaszosnak] mint volt rendőrnek, tisztában kell lennie, ennek ellenére az intézkedés megkezdésekor a többszöri rendőri felszólításnak nem tett eleget. Az intézkedők tekintettel voltak [a panaszos] előéletére, nem megbilincselve vezették végig a lakótelepen, azonban egy esetleges szökés megakadályozása miatt, megfelelő létszámban, testi őrizet mellett”.

A panasz azon részével összefüggésben, hogy a panaszos ellen korábban folytatott büntetőeljárás során tőle már ujjnyomatot vettek, a rendőrség azt a tájékoztatást adta, hogy mivel vele szemben az eljárást megszüntették, ezért törölték őt és adatait (ujj- és tenyérynymatát, fotóit) a büntettesek nyilvántartásából. Ezt támasztja alá, hogy a panaszossal szemben elvégzett elődleges ellenőrzés szerint büntetlen előéletűnek találták. A rendőrségi tájékoztatás ehelyütt ismételten felhívja a Testület figyelmét arra, hogy a bűncselekmények helyszínén rögzített ujjnyom-töredék „csak feltételezhetően és nem feltétlenül az elkövetőtől származik, származhat az ügyfelektől is, ugyanúgy a lábbelinyom-töredékek is.” A panaszos „ujjnyomata nem az elkövető ujjnyomával (hiszen ha ismert lenne az elkövető és nem [a panaszos] az, nem került volna sor intézkedésre vele szemben), hanem a helyszínen rögzített ujjnyom-töredékkel nem egyezett”.

A panaszos azon előadásával szemben, miszerint „nem tisztességesen” néztek utána a BRFK Rablási Osztály rendőrei, a rendőrség úgy reagált, hogy a bejelentés ellenőrzése során a nyomozók 2 munkanap alatt sürgősséggel beszerezték minden adatot, annak ellenére, hogy a megkeresések teljesítési határideje a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szerint 30 nap. Az ellenőrzés kiterjedt minden olyan releváns körülményre, ami az elkövetés megalapozott gyanúját kizárta, vagy megerősítette volna, azonban az a házkutatás foganatosítása, a panaszos elszámoltatása és a szakértői vizsgálatok nélkül nem volt lehetséges. „A Rablási Osztály megfelelő előkészítésének köszönhetően az ügybe bevont szakértők pár óra alatt véleményt tudtak közölni szóban, ami egyéb esetben napokat, heteket vett volna igénybe” – a panaszos őrizetbe vétele mellett.

Az eljárás során lefoglalt tárgyakkal kapcsolatban a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy azok tárgyi bizonyítási eszközt képezhetnek, ezért mindaddig, amíg kétséget kizáróan nem sikerül a panaszost kizárni, mint lehetséges elkövetőt, addig a lefoglalás megszüntetésére nem kerülhet sor.

A BRFK Hivatalának vezetője tájékoztató levelében közölte azt is, hogy mivel a panaszossal szemben a bűncselekmény elkövetésének gyanúja továbbra is fennáll, további ellenőrzése szükséges, ezért a nyomozás, annak részletei, megállapításai nem közölhetők vele – a Be. alapján a tanúra vonatkozó megismerési joga áll fenn – „a panasz ténye jogállásán túli információszerzésre is irányulhat”. „Sajnálatos módon, az elmúlt években a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztálya a Nyomozó Ügyészségekkel, RSZVSZ-szel együttműködve, több olyan kiemelt rablássorozatot derített fel, amelyek elkövetésében tippadóként, bűnsegédként, vagy elkövetőként hivatásos állományú rendőrök, valamint volt rendőrök vettek részt, így az a tény, hogy rendőr, vagy volt rendőr, mint elkövető felmerül, nem egyedi eset.”

3) A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének jelentése a BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levelében [állásfoglalás II. rész 2) pont] részletezettekén kívül az alábbi többletinformációt tartalmazza.

A panaszos előállítására 6 óra 25 perctől 13 óra 34 percig tartott. (A korábban készült rendőri jelentésben helytelenül szerepelt az előállítás záró időpontjaként a 10 óra 34 perc.) A házkutatást – ami 7 óra 40 percig tartott – követően a panaszost beszállították a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztályára, ahol a panaszos ujjnyomatait összehasonlító szakértői vizsgálat céljára levették. Ezt követően a panaszost tanúként hallgatták ki, valamint személyének – mint lehetséges elkövetőnek – kizárását célzó szakértői vizsgálatokhoz szükséges fotózás és DNS mintavétel zajlott.

A panaszost nem helyezték el a BRFK RIK épületében őrzésre szolgáló egyéb helységbe, hanem a II. Alosztály irodájában, illetve annak kihallgató helységében tartózkodott. 13 óra 34 perckor a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztályának eljáró beosztottai már nem tartották indokoltnak, hogy a panaszost személyi szabadságában tovább korlátozzák, mivel teljesen együttműködő és a rendőri eljárást segítő hozzáállást tanúsított, valamint a szakértői vizsgálatok is negatív eredményt hoztak.

A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének jelentése a panaszossal szemben intézkedő rendőrök szolgálati fellépésével összefüggésben azt tartalmazza – hasonlóan az állásfoglalás II. rész 2) pontjában részletezett tájékoztató levélben foglaltakhoz –, hogy az Osztály hatáskörébe utalt bűncselekmények jellegére, az elkövetők jellemzőire (erőszakos, fegyveres) figyelemmel a gyanúsítható, vagy eljárásban érintett személyekkel szembeni intézkedések során minden esetben az eljáró nyomozók életének, testi épségének védelmét elsődlegesen szem előtt tartva járnak el – az intézkedéseket megfelelően előkészítve, a szükséges létszámmal és felszereléssel hajtják végre.

A panaszossal szembeni megalapozott gyanú megállapítása, vagy kizárása érdekében foganatosítandó eljárás cselekmények végrehajtása kapcsán a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztálya 2010. július 21. napjára – a panaszossal szembeni intézkedés tervezett napján – előzetes egyeztetett a BTO vezetőjével és a BSZKI igazságügyi ujjnyom és nyomszakértőivel, „azonnalos” nyomrögzítés és összehasonlító vizsgálatok elvégzésére, továbbá házkutatás foganatosításáról határozott (a panaszos lakására és kiterjesztve a tulajdonában lévő gépkocsira). A panaszos kizárására vagy vele szemben a megalapozott gyanú megállapítására csak úgy volt lehetőség, ha a tervezett nyomozási cselekményeket és szakértői vizsgálatokat elvégzik, illetőleg elvégeztetik.

2010. július 21-én 5 óra 30 perckor a Rablási Osztály II. Rablási Alosztály munkatársai – a r. százados alosztályvezető vezetésével összesen 6 fő – két szolgálati gépkocsival indultak ki a BRFK RIK-ből a panaszos v.-i lakcímeire. (Erre azért volt szükség, mert felmerült az a lehetőség, hogy két külön helyszínt kell egyidejűleg ellenőrizni, amihez szükséges két külön mozgatható csoport). Az intézkedésben résztvevők felszerelése (minden ilyen esetben) lövedékálló-mellény, szolgálati fegyver, bilincs volt.

A jelentés a panaszos lakásába jutást megelőző intézkedéseket és a lakóépületbe jutást a BRFK Hivatala vezetőjének tájékoztató levelében írtakkal egyezően tartalmazza, a panaszos lakásába történő bejutással kapcsolatban pedig a következőket rögzíti. 6 óra 25 perc körül az

egyik r. százados becsengetett a lakásba, amire a panaszos reagált bentől, „Ki az?” kérdéssel. Ezt követően az alosztályvezető „Rendőrség! Jöjjön ki!” felszólítást közölte a lakásban lévő, az ajtó mögött álló panaszossal, aki kinyitotta a lakásajtót, de a lakáson belül maradt, a lakás ajtaját fogva. Ezt követően az alosztályvezető szolgálati igazolványát felmutatva „Rendőrség, jöjjön ki a lakásból!” felszólítást közölte ismét az utcai ruházatban lévő férfival, majd a „Neve?” kérdést intézte hozzá. A panaszos megmondta a nevét, de továbbra sem tett eleget annak a felszólításnak, hogy lépjen ki a lakásból. Ezt követően egy másik r. százados a panaszost karjánál megfogva kivezette a lakásból és átvizsgálta ruházatát a lakás előtti folyosón. Az intézkedés megkezdése előtt, illetve alatt más lakó nem mozgott a folyosón, a szomszédos lakásokban lakók sem mentek ki oda. A panaszos lakásába bejutás, a lakás átvizsgálása, a panaszos neveltlányának elkülönítése, a rendőri intézkedés okának közlése (rablás-sorozat miatt folytatott nyomozásban a panaszosra vonatkozó bejelentés érkezett), a házkutatás és annak alakiságai (az arról szóló határozat közlése és egy példányának átadása, a hatósági tanúk mellőzése, jegyzőkönyvezés), a lefoglalás végrehajtása, a bilincs alkalmazásának mellőzése, továbbá a panaszos neveltlányának lakásban maradása tekintetében a jelentés és a tájékoztató levélben foglaltak megegyeznek.

A jelentés tartalmazza továbbá – szintén az állásfoglalás II. rész 2) pontjában részletezettekkel egyezően – a rendőrség épületében foganatosított intézkedéseket, nevezetesen, hogy a panaszos beleegyezésével a technikus ujj- és tenyérnyomatot vett a vétlen kizárás céljából, és azokat, valamint a lefoglalt lábbeliket összehasonlító vizsgálatok elvégzésére azonnal a BSZKI Daktiloszkópiái, illetve Nyomszakértői Osztályára szállították; illetőleg – mivel felmerült az antropológus szakértő bevonásának lehetősége – fényképfelvételeket is készítettek a panaszosról.

A panaszos tanúkihallgatását az ügy r. százados előadója folytatta, aminek az volt a célja, hogy megállapítsák, a bűncselekmények elkövetésének idején a panaszos hol tartózkodott, tisztázzák az általa használt telefonszámokat, mindezeket összevetve az addig beszerzett adatokkal, az elkövetésre indokot adható anyagi helyzetét megismerjék és az egyéb körülményeket tisztázzák. A panaszos a kihallgatásához jogi képviselő jelenlétét nem kérte.

A panaszos tanúvallomása szerint összesen kb. 20 millió forint hiteltartozása van különböző pénzintézetek felé, volt feleségével közösen, amit együtt fizetnek, továbbá nyugdíjának felét gyermektartásra fizeti. Albérletben lakik jelenlegi élettársával és annak két kiskorú gyermekével. Feleségétől válófélben van, tőle és 3 kiskorú gyermekétől külön él. A bűncselekmények időpontjaiban nem emlékezett arra, hogy hol volt, nyilatkozata szerinti főként lakcímén tartózkodott, illetve eljárta egy ismerősének segíteni villanszerelési munkákban. Mobilszámait tekintetében a korábbi ellenőrzéseknek megfelelően nyilatkozott, illetve vallomása híváslistájának cellapozícióival összhangban volt.

A panaszos kihallgatásával egyidejűleg a Rablási Osztály rendőrei felvették a telefonon a kapcsolatot a panaszos által megnevezett ismerőssel (szintén nyugdíjas rendőr), aki azt a tájékoztatást adta, hogy a munkanaplója szerint a hat bűncselekmény időpontjai közül négy alkalommal biztosan nem dolgozott vele a panaszos, két alkalommal elképzelhető, hogy igen, de biztosan nem tudta megmondani.

A panaszos kihallgatását követően összehasonlító vizsgálatokat végeztek, illetve DNS mintavételre került sor. Utóbbi egy r. őrnagy hajtotta végre, az erre rendszeresített mintavevő pálcákkal. Felvették a kapcsolatot egyrészt a BSZKI igazságügyi ujjnyom-szakértőjével, aki

szóban azt az előzetes véleményt adta, hogy a részére megküldött, a bűncselekmény helyszínén rögzített ujjnyom-töredékek nem a panaszostól származnak, másrészt pedig a BSZKI nyomszakértőjével, aki szóban azt az előzetes véleményt adta, hogy a részére megküldött, helyszínen rögzített lábbelinyom-töredékek, nem a panaszostól lefoglalt cipőktől származnak.

A jelentés megismétli, hogy a panaszossal szemben a bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúját megállapítani nem lehet, de az elkövetés gyanúja akkor még egyértelműen továbbra sem volt kizárható, illetve azt is, hogy a panaszos „az eljárási cselekmények fogantatását követően megköszönte a vele szemben tanúsított korrekt eljárást, sérülés- és panaszmentesen távozott”. A részére felajánlott hazaszállítás helyett azt kérte, hogy a Budapest, XIII. kerület Szegedi út Rákos-rendező vasúti megállóhoz szállítsák, amit két rendőr hajtott végre.

4) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály II. Alosztálya büntetőeljárást folytat ismeretlen tettes ellen több rendbeli, a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 321. §-ának (1) bekezdésbe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő jelentős értékre fegyveresen elkövetett rablás büntettének elkövetésének megalapozott gyanúja miatt. A nyomozás során beszerzett adatok alapján gyanú merült fel arra vonatkozóan, hogy a bűncselekményeket a panaszos követte el, ezért megjelentek a panaszos lakcímén, ahonnan házkutatás fogantatását követően a BRFK BUFO Rablási Osztályára előállították további eljárási cselekmények fogantatása végett.

A rendőri jelentés szerint a rendőrök a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizgálták, majd az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján – bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy – előállították. Az előállításról szóló jelentés hivatkozott jogszabályhelyeknél nem tartalmaz ugyanakkor utalást az Rtv. 39. §-ára (magánlakásban való intézkedés).

A panaszossal szemben a rendőrök kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

A jelentés tartalmazza továbbá, hogy az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóban tájékoztatták, az előállítás idejéről szóló igazolást pedig kiadták. Az előállítás 2010. július 21-én 6 óra 25 perckor kezdődött, amelynek oka 13 óra 34 perckor megszűnt, akkor a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

5) Az előállítás végrehajtásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az igazoltatás, az átvizsgálás és az előállítás jogoszerű, szakszerű és arányos volt. A testi kényszer alkalmazásával kapcsolatban a nyilatkozat nem tartalmaz adatot.

6) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2010. július 21-én 6 óra 25 perctől 13 óra 34 percig tartott. A panaszos hozzátartozója / képviselője kiértesítését nem kérte, előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, élelmezést nem kért. Az igazolás a Testület elérhetőségét tartalmazza. A panaszos az igazolást aláírta.

7) A házkutatásról és lefoglalásról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a Btk. 321. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő fegyveresen elkövetett rablás bűntettének megalapozott gyanúja miatt az ismeretlen tettes ellen folyamatban lévő eljárásban került sor a kényszerintézkedésekre a panaszos lakásában, 2010. július 21. napján 6 óra 30 perctől 7 óra 40 percig. A házkutatást és a lefoglalást a Be. 149. §-ának (1) bekezdése szerint hajtották végre, (nem a Be. 177. §-a alapján halaszthatatlan nyomozási cselekményként). A nyomozó hatóság eljáró tagja az eljárási cselekmény elrendeléséről szóló határozatot a panaszossal szóban közölte és a határozat egy példányát részére átadta.

A jegyzőkönyv – amely egyben átvételi elismervényként szolgált a rendőrség által lefoglalt dolgokról – tartalmazza, hogy a nyomozó hatóság részéről az alosztályvezető r. százados és a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály II. Rablási Alosztályának öt rendőre, az eljárásban résztvevők részéről pedig a panaszos és annak neveltánya volt jelen. A panaszos hatósági tanú jelenlétét nem kérte.

A panaszos tagadta, hogy nála, a lakásban bűncselekményből származó, bűncselekményhez felhasználható tárgy lenne. Ezt követően a rendőrök átvizsgálták a lakás helyiségeit, az azokban található berendezési tárgyakkal együtt. A lakásban végrehajtott házkutatás során felírták az ott talált mobilkészülékek IMEI számait és a SIM kártyák számait, valamint – a számlaegyenleg értesítő alapján – hat telefonszámot. Lefoglalták a lakásban talált ujjnyomat lapokat, valamint a panaszos két pár cipőjét. A házkutatást továbbá kiterjesztették a panaszos személygépkocsijára is. A lefoglalt dolgokat a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály II. Rablási Alosztályára szállították.

A házkutatásról és lefoglalásról készült jegyzőkönyv tartalmazza, hogy a kényszerintézkedés módja ellen a Be. 196. §-a alapján panasznak van helye. A panaszos aláírásával úgy nyilatkozott, hogy a házkutatás módja ellen panasszal nem él.

8) A panaszos tanúkenti kihallgatása az arról készült jegyzőkönyv szerint 2010. július 21-én 10 óra 34 perctől 12 óra 46 percig tartott.

A panaszos vallomásában előadta, hogy a vele korábban közölt bűncselekményekhez nincs köze, azokat nem ő követte el és nem is tudja, hogy ki követte el. Az ügy r. százados előadója kikérdezte a panaszost, hogy bizonyos megjelölt napokon hol tartózkodott, kivel volt, és mit csinált, illetve, hogy 2010-ben mikor tartózkodott Budapesten, illetve, hogy ez évben mikor, kivel és melyik budapesti pénzintézetekben járt. A panaszos a neki feltett kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozott. Ezt követően a panaszos életkörülményeire (családi állapotára, jövedelmi viszonyaira) vonatkozóan nyilatkoztatta a kihallgatást végző r. százados. A panaszos továbbá a nevének levő mobiltelefonszámok használatával kapcsolatban, a házkutatás során a lakáson talált tárgyakkal (ujjnyomat lapok, helyszínelő táska, napszemüveg) kapcsolatban tett vallomást.

III.

A Testület a panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott rendőrségi dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a rendőrök szolgálati fellépésének módját; a panaszos igazoltatásának, átvizsgálásának, előállításának jogszerűségét és indokoltságát, az előállítás egyes körülményeit (időtartamát, az előállított jogokról és kötelezettségekről szóló

kioktatást, az érintett által megjelölt személy kiértesítését, a telefonhasználat megtiltását, az élelmezés kérdését); a kényszerítő eszköz (testi kényszer) alkalmazásának jogszerűségét és arányosságát, a jogorvoslati jogról való kioktatást. A Testület továbbá vizsgálta a magánlakásban történt rendőri intézkedéseket a panaszos neveltánya tekintetében is, illetve a panaszos háza előtti területen foganatosított intézkedés megalázó jellegét.

A rendőri intézkedések és kényszerítő eszköz alkalmazás érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez, az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz és személyi integritáshoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz és jó hírnévhez való jogát, az 57. §-ának (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz és az 59. § (1) bekezdése szerinti magánlakás sérthetlenségéhez való jogát. A rendőri intézkedésekkel összefüggésben továbbá vizsgálni kellett az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) 8. Cikke szerinti magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog érintettségét is.

1) A Testület elsőként vizsgálta, hogy a panaszossal szemben a rendőrségre érkezett állampolgári bejelentés alapján a rendőri fellépés jogszerűen történt-e a panaszos magánlakásában.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme körében az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési [...] feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előljárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. Az intézkedési kötelezettségről a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

Az Rtv. 39. §-a tartalmazza továbbá a magánlakásban való intézkedésre vonatkozó szabályozást. Ennek (1) bekezdése szerint a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági

határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve a törvényben felsorolt esetekben.

A rendőrségi tájékoztatás szerint a rendőri fellépés ténybeli alapját az szolgálta, hogy a BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztálya többrendbeli vagyon elleni erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt nyomozást folytat; az elkövető kézrekerítése érdekében nyomravezetői díjat is kitűztek. A rendőrségre több bejelentés is érkezett a lehetséges elkövetőre vonatkozóan, amelyeket a rendőrök ellenőriztek. Egy telefonos bejelentés alapján – amely szerint a kiadott felvételen látható férfi nagyon hasonlít a panaszosra – került a rendőrség látókörébe a panaszos is, akinek adatait a nyilvántartásokból leellenőrizték, illetve az azokban szereplő fényképek alapján megállapították, hogy arckaraktere, hajszíne stb. alapján nagymértékben hasonlít a banki kamera által rögzített felvételen szereplő elkövetőre. Ezen előzmények után – mivel az elsődleges ellenőrzések alapján a panaszosnál a bűncselekmények elkövetésének megalapozott gyanúját egyértelműen megállapítani vagy kizárni nem lehetett, de az elkövetés gyanúja vele szemben fennállt – szükségessé vált az elszámoltatása, és egyes nyomozati cselekmények (összehasonlító vizsgálatok) elvégzése.

A Testület elfogadja azt a rendőrségi gyakorlatot, hogy nagy tárgyi súlyú bűncselekmények – jelen ügyben: hét rendbeli fegyveres rablás – vonatkozásában érkező állampolgári bejelentés alapján a rendőr a közrend, közbiztonság védelme érdekében (bűncselekmény gyanúja esetén) jogosult és egyben köteles is intézkedni, illetve intézkedést kezdeményezni.

A rendőrségi dokumentumokból következően a panaszos magánlakásába (albérletként használt lakásába) a rendőrök hatósági határozat (házkutatásról szóló határozat, amelynek tárgya a lakás és a panaszos személygépkocsija volt) alapján jutottak be.

A rendőrség által hivatkozott adatok megfelelő alapot nyújtottak az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettségre, az ismeretlen tettes által elkövetett bűncselekmények miatti rendőri fellépésre.

A Testület ugyanakkor az alábbiakra hívja fel a figyelmet. Az előállításról szóló jelentésben az alkalmazott jogszabályok között nem tüntették fel a rendőrök azt, hogy az intézkedésre magánlakásban került sor, az Rtv. 39. §-ában írt törvényi felhatalmazás alapján. **Hatósági – házkutatási – határozat alapján az jogszerűen történt, amely miatt nem sérült a panaszosnak az Alkotmány 59. §-ának (1) bekezdésében biztosított magánlakás sérthetlenségéhez való joga, azonban a dokumentáció hiányossága miatt a Testület megállapítja a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértését.**

2) A panasz szerint a fegyveres rendőrök a panaszos albérletként használt lakásán való megjelenésükkor, az intézkedés megkezdése előtt nem igazolták magukat nevükkel, azonosító jelvényükkel, szolgálati igazolványukkal és az egyik rendőr annyit közölt, hogy „Rendőrség!”, keresett személyként pedig a panaszos nevét említették.

Az Rtv. 20. §-a tartalmazza a rendőri intézkedés során a rendőr azonosítására vonatkozó rendelkezéseket, amelynek az a célja, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendőrt. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése

előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A szolgálati fellépés módját Szolgálati Szabályzat 4. §-a részletezi. Annak (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni). A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (8) bekezdése magyarázó rendelkezés: a rendőri intézkedés eredményességét az (1) bekezdésben meghatározott információk előzetes közlése, illetve a szolgálati igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása akkor veszélyezteti, ha a közlés vagy a felmutatás időigénye az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A rendőrségi dokumentumok egybevetésével a Testület megállapította, hogy a rendőrök az intézkedés kezdetén nem közölték nevüket, azonosító számukat, illetőleg nem mutatták fel szolgálati igazolványukat. Jelen esetben az idézett jogszabályhelyek szerinti kivételt képező szituáció forgott fenn, az intézkedés eredményességét aránytalan mértékben veszélyeztette volna az azonosításra vonatkozó kötelezettség azonnali teljesítése. A Testület elfogadta a rendőrség azon érvelését, hogy a Rablási Osztály hatáskörébe utalt bűncselekmények jellege és az elkövetők jellemzői miatt a potenciális elkövetőkkel szembeni rendőri intézkedések során elsődleges a biztonsági szempont: az eljáró rendőrök életének, testi épségének védelme, továbbá szem előtt kell tartani magának az intézkedés alá vont személynek, a vele egy lakásban tartózkodó más személynek az életét, testi épségét, illetve a lakóház többi lakójának életét, testi épségét és a vagyonbiztonságot is. A felsorolt szempontok megelőzik a rendőr intézkedés megkezdése előtti azonosítására vonatkozó kötelezettségét.

A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének módja megfelelő volt, ami által nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

3) A panaszos sérelmezte a vele szembeni kényszerítő eszköz alkalmazást. A beadvány szerint, amikor a panaszos közölte a rendőrökkel a nevét, „kirántották a lakás ajtaján” és „felkenték” a folyosó falára, kezeit pedig hátra csavarták. A testi kényszer alkalmazására előzetes figyelmeztetés nem történt.

a) Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – az intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (2) bekezdése meghatározza, hogy mit kell a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek tekinteni: azt a célzatos, fizikai erőfelfejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést fogantosszon. A Szolgálati Szabályzat 59. §-ának (1)

bekezdése értelmében továbbá testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között kerül rögzítésre az arányosság követelménye (15. §) és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezés (16. §). Az Rtv. 15. §-a szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-a pedig kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás ennek megfelelően nem tesz említést a testi kényszer alkalmazásának jogszerűsége, indokoltsága és arányossága kérdéséről.

A BRFK Hivatala vezetőjének tájékoztató levele a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban azt rögzíti, hogy a panaszos a rendőrök többszöri felszólítása ellenére nem tett eleget annak, hogy a lakásból kilépjen, ezért az egyik rendőr karjánál megfogva kivezette a lakásból és ruházatátvizsgálást hajtott végre a lakás előtti folyosó falánál. A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének jelentése az előzőeket annyival egészíti ki, hogy a rendőri felszólításra a panaszos kinyitotta a lakásajtót, de a lakáson belül maradt, és fogta az ajtót. Az ismételt felszólításnak sem tett eleget, ezért az egyik rendőr karjánál megfogva kivezette a lakásból és átvizsgálta ruházatát a lakás előtti folyosón. Egyik dokumentum sem tartalmaz információt arra vonatkozóan, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt előzetes figyelmeztetés hangzott el.

A Testület jelen ügyben – az állásfoglalás III. rész 1) és 2) pontjában kifejtettekkel összhangban – úgy ítélte meg, hogy a kényszerítő eszköz késedelem nélküli alkalmazása szükséges és indokolt volt. Az elkövetett bűncselekmények – amelyek miatt nyomozás folyt – tárgyi súlya, illetve az ilyen típusú bűncselekmények feltételezett elkövetőinek elfogásakor tanúsított magatartása (szökés, esetleges támadások elkerülése, mások személy és vagyon védelmének biztosítása érdekében), a rendőrök személyének, testi épségének biztonsági

szempontja, továbbá jelen esetben a panaszos ellenállása megfelelő ténybeli alapot szolgáltatott a testi kényszer alkalmazásához. A rendőrségi dokumentumok szerint a testi kényszer alkalmazása a rendőrök lakásba jutását követően befejeződött, a panaszos ellenszegülése megtört és együttműködött a továbbiakban a rendőrökkel. A késedelem nélküli alkalmazás miatt a jogszabályban írt előzetes figyelmeztetés jelen ügyben elmaradt, amely szintén jogszerűnek tekinthető.

A Testület megítélése szerint a testi kényszer alkalmazására jogszerűen, indokoltan került sor, amellyel nem sértette a panaszos a személyi szabadsághoz és személyi integritáshoz fűződő jogát. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző figyelmeztetés elmaradásával továbbá nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga sem.

b) A Testület a kényszerítő eszköz alkalmazása dokumentálásának hiánya miatt ugyanakkor az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 62. §-ának (1) bekezdésében szabályozott kényszerítő eszközök – így a testi kényszer – alkalmazásának közös szabályainál kötelező előírásként szerepel, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előljárónak.

Ezzel összhangban a Szolgálati Szabályzat említett 58. §-ának (4) bekezdése szintén kötelező jellegű előírásként tartalmazza, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásáról a rendőr jelentést készít. A jelentésnek tartalmaznia kell, hogy a rendőr hol, mikor, kivel szemben, milyen kényszerítő eszközt használt, és ennek mi volt az indoka. A jelentésbe bele kell foglalni, hogy a rendőr eleget tett-e az 58. § (3) bekezdésében meghatározott kötelezettségének, azaz, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával és az arra való figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik. Amennyiben a rendőr e felszólításra és figyelemfelhívásra való kötelezettségének nem tett eleget, meg kell jelölnie, hogy annak mi volt az oka. A kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésnek tartalmaznia kell továbbá, hogy annak során keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, illetve keletkezett-e dologban anyagi kár; mi történt a sérülttel; amennyiben támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása, mi volt a támadásra használt eszköz; illetve az előbb felsoroltakon kívül a tanúk adatait és a kényszerítő eszköz alkalmazását lehetővé tevő törvényhelyre való hivatkozást is rögzíteni kell.

A Szolgálati Szabályzat fentebb idézett 57. §-ának (3) bekezdése továbbá előírja, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr előjárója vizsgálja annak szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását, amelynek során meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint az eseménynél jelenlévő személyeket, illetve szükség esetén tisztázza a rendőr jelentésében észlelt ellentmondásokat. Ugyanezen jogszabályhely (4) bekezdése szerint a rendőr előjárója a megállapításairól részletes jelentést készít, ha a megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására törvényes feltételek hiányában került sor, az intézkedő rendőr ellen eljárást kezdeményez.

Jelen panaszügyben a kényszerítő eszköz – testi kényszer – alkalmazásáról nem készült írásos jelentés, ami a rendőrség részéről mulasztásban megnyilvánuló kötelezettségszegésnek tekinthető.

A kényszerítő eszköz alkalmazása – a fentebb írt rendelkezések egybevetése alapján – szigorú alakiséghez kötött. Ez a kötelezettség minden esetben fennáll, amely alól nincs jogszabályban rögzített kivételt biztosító rendelkezés.

Itt hangsúlyozza azt is a Testület, hogy a parancsnoki vélemény és kivizsgálás a kényszerítő eszközök jogszerűségi, indokoltági és arányossági felülvizsgálatára szolgáló garanciális intézmény. A panaszos esetében a parancsnoki véleményezés a testi kényszer tekintetében – tekintettel arra, hogy annak alkalmazását az elsődleges jelentésben nem tüntették fel – elmaradt.

Ezzel a rendőri mulasztással – mivel a panaszos alapvető jogai korlátozásához kapcsolódó, a jogszerűség szempontjából kiemelten fontos biztosítékról van szó – megvalósult a panaszosnak az Alkotmány 2. §-a (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelme.

3) A panaszos igazoltatását és a ruházatátvizsgálás tényét külön, kifejezetten nem sérelmezte, de a Testület az azokat követő rendőri intézkedések miatt vizsgálati körébe vonta.

a) Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A panaszos előállításának végrehajtásáról szóló rendőri jelentés a panaszos igazoltatásának okaként az Rtv. hivatkozott törvényhely 1. fordulatát (a közrend védelmét) jelölte meg.

A Testület a rendelkezésére bocsátott adatok (többrendbeli fegyveres rablás miatt folytatott nyomozás, azokkal összefüggésben a rendőrségre érkezett telefonos bejelentések ellenőrzése, a panaszos kizárása) alapján arra következtetésre jutott, hogy az igazoltatás indokaként helyesebb lett volna az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 4. fordulatára (bűnüldözési cél) hivatkozniuk az intézkedő rendőröknek. A Testület ugyanakkor azt állapította meg, hogy a közrendvédelmi és a bűnüldözési cél végeredményben azonos érdeket szolgálnak, ezért a panaszos igazoltatására jogszerűen került sor.

A Testület megállapítása szerint az igazoltatás a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát jogszerűen korlátozta, illetve az intézkedés jogcímének pontatlan megjelölése miatt nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

b) Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az igazoltatást követően a panaszossal szemben ruházatátvizsgálást hajtottak végre az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján.

Az Rtv. hivatkozott rendelkezése értelmében, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

Tekintettel arra, hogy a panaszos előállítására sor került, a rendőrségnek az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdésre hivatkozása helytálló volt. Ugyanakkor a Testület felhívja a figyelmet arra is, hogy a panaszos előállításának megjelölt egyik oka – bűncselekmény elkövetésének gyanúja – miatt az Rtv. 29.§-ának (6) bekezdése szerint is jogszerűen történt a panaszos ruházatának és járművének átvizsgálása. Az Rtv. hivatkozott rendelkezése szerint a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

A Testület megállapítása szerint a panaszos átvizsgálására indokoltan került sor; az intézkedés a panaszos személyes integritáshoz való jogát jogszerűen korlátozta.

4) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának jogszerűségét, indokoltságát és annak egyes körülményeit is, melynek során az alábbi megállapításokat tette.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. Ezek közül az előállítás okaként az annak végrehajtásáról szóló jelentésben az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontját jelölték meg, amely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A Testület rendelkezésére bocsátott többi dokumentum kifejezetten nem jelölt meg Rtv. rendelkezést az előállítás okaként, de az azokban foglaltak szintén arra utalnak, hogy bűncselekmény gyanúja miatt foganatosították a szabadságelvonó intézkedést.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja (aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) szerinti előállítási okkal kapcsolatban a Testület utal eddigi gyakorlatára, amely szerint ilyenkor a bűncselekményre, illetőleg az elkövetőre utaló körülményeket és a gyanú megalapozottságát vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a bűncselekményre (és az elkövetőre) utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen indokkal előállított személyek esetén teljesen kiüresedne. Ezért a Testület vizsgálja, hogy az előállításhoz szükséges mértékű gyanú – amely kisebb fokú a büntetőeljárásban megkövetelt gyanúhoz képest – az előállítás megkezdésekor fennállt-e.

A rendőrségi dokumentumok szerint a több rendbeli vagyon elleni erőszakos bűncselekmény miatt ismeretlen tettes ellen elrendelt nyomozás során állampolgári bejelentések érkeztek, amelyekben megjelölt személyeket a rendőrség leellenőrzött. Egy ilyen bejelentés nyomán jutottak el a panaszoshoz is: az anonim bejelentő arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy szerinte a rendőrség által keresett férfi a panaszos (egy 40 év körüli, v.-i lakos), mert a közzétett képen látható elkövető nagyon hasonlít rá. A panaszos ugyanakkor azt nem mondta, hogy a bűncselekményeket a panaszos követte el.

A Testület megítélése szerint a rendőrség megfelelő körültekintéssel járt el, amikor elsőként csak a nyilvántartásokban ellenőrizték le a panaszos adatait. A nyilvántartásokban szereplő

fényképek alapján ugyanakkor megállapították, hogy a panaszos arckaraktere, orra, hajszíne és formája stb. alapján nagymértékben hasonlít a banki kamera által rögzített felvételen szereplő elkövetőre. Ezen előzmények után – mivel az elsődleges ellenőrzések alapján a panaszosnál bűncselekményre vonatkozó megalapozott gyanút egyértelműen megállapítani vagy kizárni nem lehetett – a Testület megállapítása szerint az előállításhoz szükséges mértékű gyanú vele szemben fennállt.

A Testület megállapította, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában és indokoltan került sor, amellyel személyes szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozták.

Az előállítás kapcsán a Testület vizsgálta az intézkedés arányosságát is, tekintettel arra, hogy a rendőrség az előállítás egyik mérlegelés szerinti okára hivatkozva fogatosította a panaszossal szembeni személyi szabadságot korlátozó intézkedést. [Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésében rögzített okok tekintetében a törvényi szóhasználat („előállíthatja”) az intézkedő rendőrnek mérlegelési lehetőséget biztosít.] Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a úgy határozza meg, hogy több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

A rendelkezésre bocsátott rendőrségi dokumentumok alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrség a panaszosra vonatkozó telefonos bejelentést a lehetőségekhez mérten gyorsan ellenőrizte, és elfogadta azt, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanúját kizárni csak a fent említett módon, házkutatással és egyes bizonyítási cselekmények elvégzésével lehetett, ezért a panaszosnak is érdeke fűződött azok mielőbbi fogatosításához. A rendőrség szerint pedig a bevont igazságügyi szakértők a megfelelő előkészítésnek köszönhetően rövid idő alatt véleményt tudtak nyilvánítani. A fentiek miatt jelen esetben az előállítástól nem is tekinthetett volna el a rendőrség. **A Testület megítélése szerint a panaszos előállítása arányosnak tekinthető.**

b) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás tanúsága szerint az előállítás 2010. július 21-én 6 óra 25 perctől 13 óra 34 percig tartott.

Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A rendőrségi dokumentumok szerint 6 óra 25 perctől 7 óra 40 percig a panaszos igazoltatására, átvizsgálására, lakása, valamint személygépkocsija tekintetében házkutatásra került sor. Azt követően a panaszost beszállították a rendőrkapitányságra, ahol több nyomozati cselekményt fogatosítottak: kihallgatására (10 óra 34 perctől 12 óra 46 percig), különböző szakértői vizsgálatokra (ujjnyomat, DNS vizsgálat) és fényképfelvételek készítésére került sor, valamint a szakértői vizsgálat eredménye is megszületett.

A Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama az intézkedések elvégzéséhez szükségesnél hosszabb ideig nem tartott, ezért a rendőrség nem korlátozta aránytalan mértékben a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

c) A panaszos sérelmezte, hogy már a házkutatás ideje alatt sem engedték a rendőrök telefonálni a panaszost (illetve annak nevelt lányát sem), holott élettársa többször próbálta hívni telefonon. A rendőrök azt mondták a panaszos nevelt lányának, hogy a panaszos beszállítását követően már fogadhatja édesanyja (a panaszos élettársa) hívását, de azt nem mondták meg a gyermeknek, hogy melyik rendőrkapitányságra állítják elő a panaszost. Amikor az élettárs tudomására jutott, hogy a panaszost előállították, több rendőrkapitányságra telefonált, mire megtudta, hogy a panaszost hol tartják fogva. Amikor a panaszos már a BRFK-n volt, akkor is hiába próbálta őt élettársa elérni telefonon, nem engedték neki felvenni a telefont. Azt a kérését pedig, hogy a rendőrök valamelyike felvegye a telefont és közölje az élettárssal, hogy hol tartják fogva, azzal az indokkal hátrították el, hogy „nemsokára végeznek”.

Az Rtv. nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy előállítás esetén az érintett személy mobiltelefonjának kikapcsoltatására kötelezhető lenne, illetve, hogy azt tőle elveheti az intézkedő rendőr. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 16. §-ának (1) bekezdése viszont már a fogvatartottak befogadásával kapcsolatban tartalmazza azt a rendelkezést, hogy befogadaskor a fogvatartott ruházatát támadás vagy önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából át kell vizsgálni.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A mobiltelefon nem tartozik sem a támadásra, sem az önvészély okozására alkalmas tárgy kategóriába.

Az értesítéssel összefüggésben továbbá a Testület utal az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésére, melynek értelmében a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Az Rtv. 18. §-ának (3) bekezdése ugyanakkor rögzíti, hogy a fogvatartott jogait korlátozni csak abban az esetben lehet, ha az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.

A vizsgált esetben a Testület megítélése szerint a mobiltelefonok elvétele indokoltnak tekinthető. A Testület elfogadta ebben a tekintetben a rendőrség álláspontját. Egyrészt azt, hogy többrendbeli vagyoni elleni erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt ismeretlen elkövető ellen indult büntetőeljárásban – amelynek során a panaszost is ellenőrizték – nem lehet tudni, hogy az intézkedés alá vont személynek van-e büntárs, rejtekhelye, ezért a telefonálás engedélyezésével (egy esetleges büntárs értesítésével) a rendőrök veszélyeztethették volna az eljárás célját, és az intézkedésben résztvevők biztonságát is. Másrészt pedig a mobiltelefonok, SIM kártyák, előfizetés iratok – a cellaadatok összehasonlító vizsgálata miatt – házkutatás tárgyai szoktak lenni, ezért (lefoglalás nélkül) azok adatait fel kell írni.

A Testület álláspontja szerint a nyomozás érdekében (sikerének biztosítása céljából) a rendőrök indokoltan döntöttek arról, hogy a telefonálást nem engedélyezik sem a

panaszosnak, sem neveltányának, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.

A hozzátartozó (vagy más személy) értesítésével kapcsolatban az előállítás időtartamáról szóló igazolás azt rögzíti, hogy azt a panaszos nem kérte. A BRFK Hivatalvezetőjének tájékoztatólevele is azt az információt tartalmazza ebben a tekintetben, hogy az intézkedő rendőrök a panaszosnak azt mondták, hogy előállításáról és arról, hogy neveltánya a lakásban marad, telefonon értesítse élettársát – mivel telefonját nem foglalták le –, de maga a panaszos úgy nyilatkozott, azt majd a neveltánya megteszi. A tájékoztatás szerint továbbá a panaszos sem hozzátartozót, sem jogi képviselőt nem kívánt értesíteni.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok miatt az Rtv. 18. §-ában írt kötelező előírás tekintetében a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

d) A panaszbeadvány szerint előállításának ideje alatt a panaszos élelmezést nem kért, de erre a lehetőségére nem is figyelmeztették őt a rendőrök. A rendőrségről szóló távozása során továbbá csak az előállítás időtartamáról szóló igazolást kapta meg, jogairól és kötelezettségeiről szóló tájékoztatást, illetve a házkutatásról készült jegyzőkönyvet nem.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése szerint az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Az étkeztetéssel összefüggésben az Rtv. nem tartalmaz kifejezett rendelkezést, ugyanakkor irányadó azzal összefüggésben a rendőrség 26-326/3/2006. számú leirata, amely szerint az öt órát meghaladó tartamú fogvatartás esetén igénybe vehető élelmezés.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdés alapján az előállítás okáról szóban tájékoztatták, illetve az annak időtartamáról szóló igazolást részére kiadták. Az előállítás időtartamáról szóló – és a panaszos által aláírt – igazolás szerint a panaszos élelmezést nem kért. A BRFK Hivatalának vezetője által adott tájékoztatás szerint a panaszos a házkutatásról szóló határozat és jegyzőkönyv egy példányát átvette, „a szükséges jogi felvilágosítást megkapta”, élelmezést nem kért. A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének tájékoztató levelében is mindösszesen az szerepel, hogy „a házkutatás végrehajtását követően nevezett tájékoztatása a további eljárási cselekményekről megtörtént, miszerint kizárása érdekében ujj és tenyérnyomat, DNS minta vételre, valamint kihallgatására fog sor kerülni, a BRFK Rablási Osztályon”. Az intézkedésben résztvevő rendőrök arra vonatkozó nyilatkozata – a Testület arra irányuló kifejezett kérdései ellenére – hiányzik (legalább is a Testület részére azt nem továbbították), hogy az előállított jogokról és kötelezettségekről történő tájékoztatás, és azok között is az élelmezés kérésének lehetőségéről szóló tájékoztatás valóban megtörtént-e.

A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza.

A Testület megállapítása szerint a rendőrség nem tett eleget az előállított jogokról és kötelezettségekről szóló tájékoztatási kötelezettségének – ideértve az élelmezés

igénylésének lehetőségére történő figyelmeztetést is –, amelynek következtében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá azzal, hogy nem eleget tett az élelmezésre vonatkozó előírásoknak, sértette a panaszos emberi méltóságához való jogát is.

e) A panaszos szerint rendőrségre történő beszállítást követően 14 éves neveltánya egyedül maradt a lakásban, a rendőrök semmilyen formában nem gondoskodtak róla.

A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy amennyiben a személyt az Rtv. 33-34. §-ai [, illetve 37. §-ának b) és c) pontja] alapján a lakásából szállítják el, a hátramaradt betegről, magatehetetlen személyről, gyermekről történő gondoskodás iránt a rendőr intézkedik. Ha a helyszíni ellátásuk nem oldható meg, kórházba, intézetbe utalásukról kell gondoskodni, illetőleg karitatív szervezetet is fel lehet kérni ellátásukra.

A Testület a panasz ezen részével összefüggésben utal arra, hogy a panaszos neveltánya 14 éves, ezért az idézett rendelkezés nem vonatkozik rá, mivel a „gyermek” kategória felső határa a 14. életév. A rendőrség tájékoztatása szerint egyébként a panaszos azt kérte, hogy neveltányát ne szállítsák be a BRFK RIK-be, mert már elég nagy ahhoz, hogy egyedül tartózkodjon a lakásban, ami egyébként gyakori náluk. A neveltányának van mobiltelefonja, amiről édesanyját értesíteni tudja a történetekről.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrség ideiglenes intézkedési kötelezettsége nem állt fenn, ezért a panaszost ebben a tekintetben alapjogi sérelem nem érte.

5) A panaszos sérelmezte, hogy a panasz lehetőségéről az intézkedő rendőrök őt nem tájékoztatták, a Testülethez fordulás lehetőségéről úgy szerzett tudomást, hogy az előállítás időtartamáról szóló igazoláson a Testület elérhetősége szerepel.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés nem tartalmaz információt a panaszjogról való kioktatás megtörténte tekintetében. A BRFK Hivatalvezetőjének tájékoztató levele annyit tartalmaz, hogy a panaszos „az eljárás során a szükséges jogi felvilágosítást megkapta, panasszal élhetett volna a házkutatási határozat, a házkutatás módja, a vele szemben fogatosított intézkedéssel szemben. Panasza dokumentáltan nem volt.” A BRFK Bűnügyi Főosztály Rablási Osztály vezetőjének tájékoztató levelében is mindösszesen az szerepel, hogy a házkutatás módja ellen a panaszos panasszal nem élt, illetve az állásfoglalás III. rész 4) d) pontjában idézett információk. Az intézkedésben résztvevő rendőrök arra vonatkozó nyilatkozata – a Testület arra irányuló kifejezett kérdése ellenére – hiányzik (legalább is a Testület részére azt nem továbbították), hogy a panasz lehetőségéről való tájékoztatás valóban megtörtént-e, és milyen formában. Az előállítás időtartamáról szóló igazoláson csak a Testület elérhetősége szerepel. Semmilyen utalás nem szerepel viszont arra vonatkozóan, hogy a rendőri intézkedés elszenvetője az Rtv. 92. §-ának (1)-(2) bekezdése alapján – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogatosító rendőri szervhez, vagy kérheti a Testület vizsgálatát. A Testület immár sokadszor hívja fel a rendőrség figyelmét arra, hogy önmagában a Testület elérhetőségére utalás – egy sorban más jogvédő szervezettel

– a kioktatás mellőzésével nem tekinthető a panaszhoz való jog lehetőségéről történő tájékoztatásnak.

A Testület ennek a kérdésnek a vizsgálata során is utal arra, hogy amennyiben a rendőrség nem cáfolja a panaszos állítását – illetőleg a rendelkezésre álló körülmények nem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban –, úgy a Testület a döntését a panaszos állítására alapozza.

A Testület a rendelkezésére álló információk alapján megállapította, hogy a rendőrség nem tett eleget a panaszjogról való tájékoztatási kötelezettségének. A Testület a mulasztás miatt megállapította a panaszos jogorvoslathoz való jogának sérelmét.

6) A beadvány szerint neveltlányának végig kellett néznie, hogy a panaszost a folyosó falához szorították a rendőrök.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Egyezmény 8. Cikke szerint mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

A rendőrség a vizsgálat ezen részletével összefüggésben azt közölte, hogy a panaszos neveltlánya a rendőri intézkedés megkezdésekor a szobájában tartózkodott felöltözve, akit a lakás átvizsgálása során átkísértek a lakás konyhájába, miközben a panaszost a lakás nappali szobájába kísérték. A lány az intézkedésről akkor szerzett tudomást, miután az intézkedők a lakás átvizsgálása során őt szobájából a konyhába kísérték. A rendőrség szerint a panaszos neveltlányának szobájából nem is lehet a folyosóra kilátni. A rendőrség tájékoztatása szerint továbbá a panaszos neveltlánya a házkutatás során „nem érezte magát kellemetlenül, nyugodtan viselkedett, együttműködő volt”. A rendőri intézkedés okáról – a panaszos kérésére – csak az őt érintő, szükséges mértékben tájékoztatták.

A Testület megítélése szerint – az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján – a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme, illetőleg azzal, hogy a testi kényszerű kiskorú nevelgyermeke szemé láttára foganatosították, magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogának sérelme nem állapítható meg.

7) A panaszos sérelmezte azt is, hogy a lakótelep közterületi parkolójában személygépkocsijának házkutatás keretében történő átvizsgálása során a rendőrök a panaszos ismerősei, lakótársai szemé láttára jártak el, illetve három rendőr foganatosította az eljárási cselekményt, miközben egy negyedik rendőr őt végig „fogta”.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait, a 17. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a

magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A panasz említett részével összefüggésben a rendőrségi dokumentumok azt tartalmazzák, hogy a házkutatás során a panaszos „mozgatva lett a lakás és a ház előtt parkoló gépkocsija között, mivel mindkét helyen jelenlétében történt a kutatás – hatósági tanú hiányában –, ami [a panaszos] kifejezett kérése volt – ami a vonatkozó biztonsági szabályoknak és a kutatás elvégezhetőségének megfelelő létszámmal történt.” Illetőleg: „az intézkedők tekintettel voltak [a panaszos] előéletére, nem megbilincselve vezették végig a lakótelepen, azonban egy esetleges szökés megakadályozása miatt, megfelelő létszámban, testi őrizet mellett”.

A Testület véleménye szerint a rendőrök létszáma és a testi őrizet mellett való kísérés – a rendőri intézkedés okának figyelembevételével [vö. az állásfoglalás II. rész 1) pontjában írtakkal] – nem volt eltúlzott, és megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének. **A Testület megítélése szerint a rendőri intézkedéssel nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.**

A bilincselés elmaradásával összefüggésben ugyanakkor a Testület az alábbiakra hívja fel a figyelmet. A BRFK hivatalvezetőjének tájékoztató levelében szerepel egyrészt az az indoklás, hogy a panaszost „megalapozott gyanú nem terhelte, de vele szemben az elkövetés gyanúja fennállt, illetve személyi szabadságot korlátozó intézkedés alatt állt, azonban tekintettel arra, hogy az intézkedés során együttműködő volt, illetve rendőr volt, így vele szemben bilincs alkalmazása nem volt indokolt” (tájékoztató levél 4. oldal). Másrészt a tájékoztatás szerint az intézkedést foganatosító rendőrök „tekintettel voltak [a panaszos] előéletére, nem megbilincselve vezették végig a lakótelepen, [...]” (tájékoztató levél 6. oldal).

Az Rtv. 48. §-a taxatív módon, a Szolgálati Szabályzat 60. §-a pedig példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának eseteit. A jogszabályi rendelkezéseket semmiképpen nem lehet úgy értelmezni, hogy azért nem alkalmaznak az intézkedés alá vont személlyel szemben kényszerítő eszközt, mert az előélete nem feltételezi; és az a megfogalmazás is igencsak megkérdőjelezhető, hogy az intézkedés alá vont személy korábbi rendőri mivolta miatt nem indokolt a bilincs alkalmazása. (A Testület egy korábbi állásfoglalásában már marasztalta amiatt a rendőrséget, hogy egy női előállítottal szemben azzal indokolták a bilincselés mellőzését, hogy a nő terhes.)

A Testület nyomatékosan hívja fel a figyelmet az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott követelményre: „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.” A megjelölt jogszabályhelyen meghatározottaktól eltérő indokok alapján a rendőrnek nincs lehetősége kényszerítő eszköz alkalmazására.

8) A panaszos úgy érezte, hogy jó hírnevét sértő módon jártak el a rendőrök.

A panasz ezen részével összefüggésben a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szembeni intézkedés (előállítás) jogszerűsége és indokoltsága miatt a panaszos jó hírnévhez való jogát nem érte sérelem.

9) A panaszbeadványban a panaszos sérelmezte továbbá magát a házkutatást, a személygépkocsija átvizsgálását, a házkutatási határozat és az arról szóló jegyzőkönyv

hiányát, illetve abból egy példány át nem adását, továbbá a lefoglalást és annak fel nem oldását. Sérelmezte továbbá az ujjnyomatvételt és a fényképfelvételek készítését annak ellenére, hogy korábbi büntetőeljárás során tőle azokat már levették, illetve akkor fényképek is készültek.

A Testület ezen sérelmek tekintetében az alábbiakra hívja fel a panaszos figyelmét. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Tekintettel arra, hogy a panasz ezen részei büntetőeljárás kérdéseket, a Testületnek nincs hatásköre annak megítélésére. Ugyanakkor a Testület tájékoztatja a panaszost arról, hogy a házkutatás szabályait a Be. 149. §-a, a lefoglalás szabályait a Be. 151-157. §-ai (a két kényszerintézkedés közös szabályait a Be. 158. §-a), míg a szakértőre és a szakvéleményre vonatkozó rendelkezéseket a Be. VIII. fejezetének IV. Címe (99-113.§) tartalmazzák. A Be. 195. §-a szerint panasznak – illetőleg egyes kérdésekben [a Be. 195. § (6) bekezdésében felsorolt esetekben] ezen felül felülbírálati indítványnak – van helye.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált rendőri intézkedések sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz, emberi méltósághoz és jogorvoslathoz való jogát.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelemet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. december 1.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület